

РАДА

ГАЗЕТА ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМІЧНА І ЛІТЕРАТУРНА

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ

РІК ДЕВ'ЯТИЙ

Адреса редакції й контори:
у Києві Велика Пидвальна вулиця д. 6.
Телефон редакції 1458.
УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1914

на 1 р.	на 10 м.	на 9 м.	на 8 м.	на 7 м.	на 6 м.	на 5 м.	на 4 м.	на 3 м.	на 2 м.	на 1 м.
61.50	5.25	4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	2.25	1.75	1.25	.85

Передплату на рік можна виплачувати частками: в 2 строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб., в 3 стр.: на 1 янв. 2 карб., на 1 мар. 2 карб. і на 1 май 2 карб., або по 1 карб. на протязі перших шістьох місяців. Шна „Рада“ за кордон: на рік 11 р., (27 Корон 94 гелери на австрійську валюту); на 1/2 року—5 р. 50 к. на 1/4 року—2 р. 75 к., на 1 м. 1 р. Коли закордонні читачі передплачують газету через поштомат, то платять за газету по ціні, виставленій для передплатників в Росії.

Передплата приймається тільки з 1-го чис. кож м ЗА ЗМІНУ АДРЕСИ 30 КОП.
(При зміні неодмінно прикладати стару адресу).

ОПОВІСТКИ приймаються в ГОЛОВНІЙ КОНТОРІ „РАДИ“ та в Центральній конторі, об'явлений Т.Д. Л. і З. Метцль и К-о МОСКВА, Мясницкая, 6. Ситова в о. Ділах цього Т.Д.: 1) в Петербурзі— Морська, П. 2) у Варшаві—Маршалівська, 130. 3) у Вільні—Большая, 78. 4) у Лодзі—Петроковська, 1 та 5) у Парижі—8, площа Біржі.

Автори рукописів повинні подавати свої прізвища і адресу. Редакція може скорочувати і змінити статті; більші статті до друку негодяться, переписуються в редакції 3 місяці і висилаються авторам їх копіями, а дрібні замітки й дописи одразу знімаються. Рукописи, на яких не зазначено умови друку, вважаються безплатними.

З ПРИВОДУ надісланих до газети ВІРШІВ редакція не листується.

Простять авторів додержуватись правопису „Ради“.

УМОВИ ДРУКУВАННЯ ОПОВІСТОК ЗА РЯДОК ПЕТИТУ АБО ЗА ЙОГО МІСЦЕ:

перед текстом . . . . . 30 к.
після тексту . . . . . 15 к.
„сторонні повідомлення“ . . . . . 75 к.

ЗА ПЕРШИЙ РАЗ платиться ВДВІчі
Оповіді про помукання праці—в Конторі редакції приймаються на льотних умовах.

В семейному театрі-варьете „АПОЛЛО“
Мерінговська, 8. Телефон 24-84.
Улюблене місце Київлян.
Дирекція: Трудове товариство.
А. М. Прокоф'єв, П. Ш. Фелотон, Д. В. Подкин, А. Я. Вильберг.

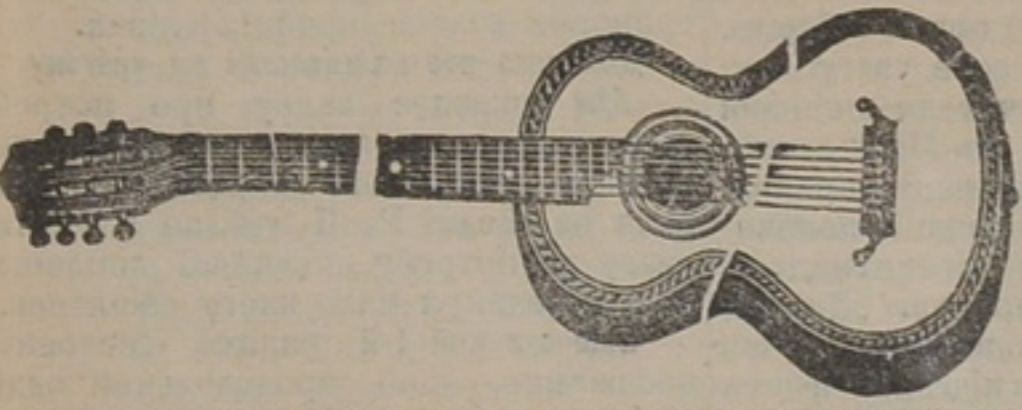
М-Г А С Т О Н
Шведський дует танц.
СЕСТРИ КНУТсон
Неустрасим. акт на шарах
M-iss. і M-г. ГЛОВЕС Екцентрик ADAGIO
Російський дует Батаріна, Дебюти. M-ле Юргенсон, Огонек,
Дубровська, Ларіна' Бос циганка ГОРЕВА-БАТЛУЧЧИ.

2) Вважаючи на колосальний успіх пролонгирован Собачий Оркестр під орудою діріжора Бульдога Фріні

Крім того беруть участь: Мавська, Валентина, Шува, Лоза, Дарьялова, Нел, Фабіані, С. І. Остроухова, La belle Wa, Ієро, Терель, Мальчєвська, Краєвська, Станіславська, Дев'яра, Філіко, Задольська, Лорел, Міровська, Діксба, Свай, Дольні, Напорокська, Ред, Ді-л, Пограв, Аларан, Лева і баг. інші.
МОСКОВСЬКІ ЦИГАНСЬКІ ХОР
Подорожні в програмі.
Початок в 10 год. вечора.
Рекісер Б. Савицький.

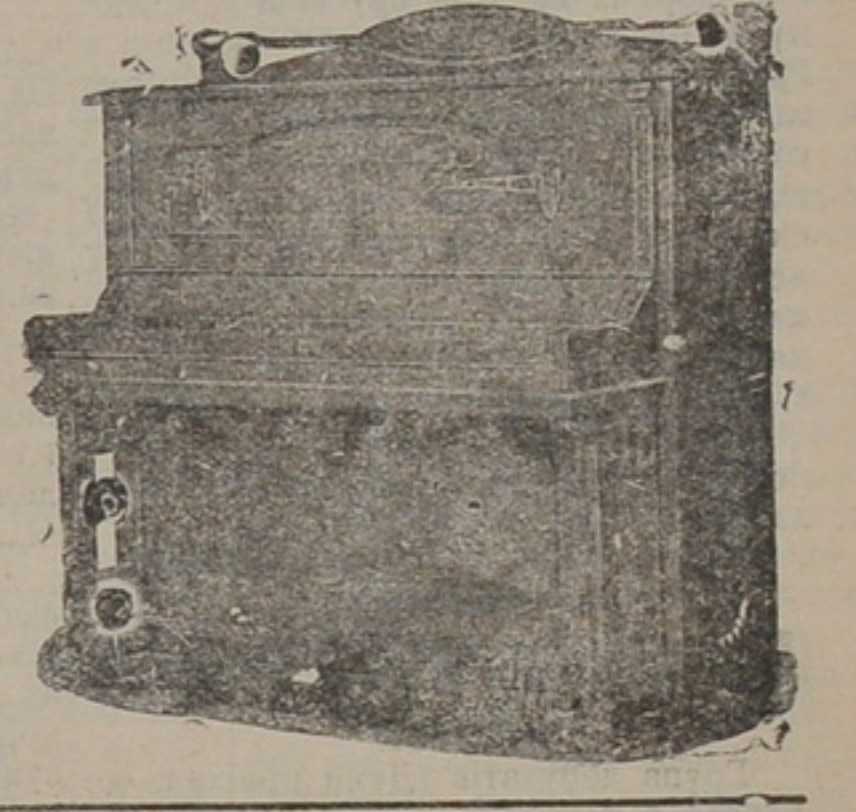
РОЯЛІ, ПІАНІНО ТА ФІСГАРМОНІІ

вращих російських і закордонних фабрик, всі струнні і духові музичні струменти: скрипки, альти, віолончелі, флейти, кларнети, труби, бубни, барабан попітри, камертони, струни і причандали так і ноти для всіх струментів і для співу найвигодніше купити в головному депо музичних струментів і нот

Г. І. ИНДРЖИШЕКА
Київ Хрещатиц, 41, бель-етаж.

Прейскуранти висилаються по замовленню.

Театр Городського Народного Дому

Російська драма. Дирекція Д. М. Фон-Мевес
Сьогодні 20 Марта у 8 год. веч. на користь Т-ва допомоги студент. універс. Свят. Володимир, Кадельбург, „Темное пятно“ ком. на 3 д. П. Грей „Укромный уголок“ на 1 д. У п'яти. 21 при участі М. Ф. „Царь Эдип“ У суб. 22-го бенедиктинського монастиря. С. О. Дражина на Миколаївській вул.
Гр. Ге. „Казнь“ У неділю 23-го ранком від 10 до 50 к. Гр. Ге. „Трильби“ У вівторок 24-го ранком від 10 до 50 к. Гр. Ге. „Дни на-тербургскія трущобы“ У п'ятницю 25-го ранком від 10 к. до 1 р. 20 к. „Дни на-шей жизни“ У суботу 26-го ранком від 10 до 1 р. 20 к. Гауптман „Потонувший Колоколь“ У неділю 27-го ранком від 10 до 1 р. 20 к. Гауптман
на 5 д. Квітня продаються на всі оновіщені вистави з 11 до 2 дня від 5 до 10 год. вечора.

лі стануть перед нами ті умови, що її викликали! Очевидно ж, що перший випадок, який дав почин істерії, був все-таки справжнім отруєнням і він потрапив на такий ґрунт, де пошесть може швиртисся. Одно слово, істерія показує тільки, в яких страшних умовах доводиться працювати і вагати жити робітникам. Так само очевидно, що коли це справді нервова слабкість, то розв'язати її можна тільки докладно вивчивши причини слабкості й ознайомивши робітників з результатами дослідів, записаними заступників од самого робітництва до спільного розсліду. Тим часом бачимо інше: з робітницьким обуренням борються тими самими випробуваними способами—і натурально обурення зростає...

Приняти його може тільки безсторонній розсліду. Думська опозиція, не ймучи віри офіційному розсліду, пропонує доручити цю справу обраній парламентській комісії, що робила б розслідування з участю заступників од робітництва. Це давало б гарантії тому, що розсліду буде зроблено справді безсторонньо, але—чи ж сприяє російська практика таким розслідувам?..

Золотий ключик.
В останніх числах „Кієвлянина“ не дуже-то загадкова літера Щ, помістила дві статті—Українство подь польської опекою“. Це досить звичайний розумування киявлянського публіциста про „польську інтригу“ в українському питанні, з приводу нових польських виданнів у Києві. Але є в тих звичайних розумуваннях дещо й не зовсім звичайне, що варто одзначити. Тим більше, що літера не визначається скропністю й намагається нові шляхи промолдовати. Візьму з її статті один тільки кінець.

Навіщо з надрукованої в „Kios'ax Ukraїnsk'ix“ біографії Шевченка фраза, що приятелі-польки допомагали Шевченкові під час заслання, жава літера додає вже од себе такого коментарія.
Таким образом, къ ларчику шевченковского полонифильства г. Урсина (автор статьи в „Kios'ax“) отсылка настояльцъ золотой ключикъ. Неволю исполняется по аналогіи и въ виду разоблаченія Раковскаго о „прусскихъ маркахъ“, современное германофильство „сознательныхъ украинцевъ“, которые еще со времени Бисмарка заклейменовъ, предъ лицомъ всего славянства, эпитетомъ — „deutschfreundliche“.

Кто знаетъ, дерзнулъ бы Тарасъ посылать о „пмцахъ, которые въ былой Свчч „картофель салить“, если бы Бисмаркъ былъ его современникомъ? Впрочемъ, въ тѣ времена о какихъ-либо „прусскихъ маркахъ“ не могло быть и рѣчи: вѣдь тогда у нѣмцевъ денежный счетъ велся исключительно на талеры и зильбергроши* („Кієвлянинъ“, ч. 73).

І вараж підпис—Щ: „с подлиннымъ вѣрно“, мовляв—і „золотий ключик“, що знайшов ніби то д. Урсина, і „разоблаченія“ Раковського, і догадка про „Тараса“, і навіть те, як коли рахували німці—усе засвідчила своїм підписом літера Щ. Демо вона очевидно тямить і як йі „неволю вспоминаетъ... германофильство сознательныхъ украинцевъ“, то чому ж і нам при цій окаяні не згадати дещо з кругів близь-

ких, занадто близьких до в'юнокі й дотепної літери?..
Літера до свого „ларчика шевченковского полонифильства“ підходить хитро, занадто може хитро, так що, можна сказати, перемудрила навіть на один бік „Золотий ключик“, яким вона замірилась одверти свою скриньку, а всім і не д. Урсина знайшов. Відома це було до д. Урсина, бо всі біографи Шевченка не тільки не тайли приязни стосунків Шевченка з засланцями-поляками, а й досить підкреслювали пе, і леві чи треба було хитрий літері шукати підмоги аж у д. Урсина. Правда, словами польського письменника левше ніби-то підперти байку про „польську опеку“ і цим тільки я й можу пояснити, чому вхопила літера за д. Урсина. Поясняю я собі й гилотний натяк про „золотий ключик“: досвідчена літера не може собі, очевидно, й уявити просто широкого переконання і скрізь, як grimus agens, крутиться у неї „золотий ключик“. Шевченко був, на його думку, закуплений тєю невеличкою запомогою, що доставав іноді од приятелів-поляків, і через те й полонифильствував. Як би його поманили марками, чи—нехай—талерами або зильбергрошами, як твердо установила літера, то мали б ще й нового германофила. Та Шевченка не догадалися поманити зильбергрошами..

Такий оці логичний хід думок у догадливій й досвідченій літері. Це, не вважаючи на лагідненку форму, гитотне обвинувачення могло б обурити, як би не було таке—скажу лагідненку—навіве, як би з-за тієї блискучої логіки та жартовливих натяків не випіралося таке кругле вбожество. Проте, я не дурно сказав, що д. Щ. дещо тямить,—його вбоге розумування таки потрапило куди слід, тільки що замахнувшись грудкою бо-лота на „Тараса“, поплив він куди ближче. Болотом заплямовано насамперед фізіономію людей дуже до „Кієвлянина“ близьких..

Першу статтю д. Щ. надруковано 14 марта, другу—17 марта; а поміж ними притулилася чергова філософія д. Савенка, позначена датою: „С.-Петербургъ, 13 марта“. Можливо, що обидві статті і дотепної літери і киявлянського філософа писано одного дня, і це шкаво підкреслити найбільш тим, що Савенкова філософія має всі риси для того, щоб д. Щ. „заклеймить, передъ лицомъ всего славянства, эпитетомъ „deutschfreundliche“—свого товариша по газеті. Д. Савенко, який скрізь і завжди грає роллю того доброго чоловіка, що собі лоба розіве, коли його заставляє Богу молитись, і тут справляє оці своє звичайне діло. Вкупі з віметчиною й особливо з пруським королем він б'є лобом по Австрії, ділить її на шматки та розпинає сердега в компліментах на адресу le roi Prusse: „Германія всегда и настоячиво искала дружбы и союза съ Россіей и вынужденной повелитель Германія дѣлать въ этомъ направлении много усилій, иногда прямо героическихъ“. Як що Савенко „въ интересахъ культурнаго чловѣчества“ йтерусає колись Австрію, то йому ясно, що зроби́ти це „мы можемъ только въ союзѣ съ Германіей“. Разом з одним міністром, котрий „и ны-

нѣ пребываетъ у власти“, та з другим „крупнымъ русскимъ сановникомъ“ Савенко картає наших германофилов, од них же перший—літера Щ. з „Кієвлянина“, і так ясно розписується в германофильстві, що навіть редакція „Кієвлянина“ у вступній статті обережною поливає свого співробітника холодною воличкою.
Правда, не дуже щедро поливає, бо й вона жалкує, що у Росії не с-так гарні стосунки до Німеччини, бо й вона знає, що „покойный Бисмаркъ громко возглашалъ (и, вѣроятно, имѣлъ основаніе это сдѣлать), что онъ блюдетъ интересы Россіи лучше, чѣмъ это дѣлаетъ ея собственная дипломатія“ („Кієвлянинъ“, ч. 75). А досвідчена літера Щ. стоїть собі поблизу та хитренько підморгує на тих, хто „еще со времени Бисмарка заклейменъ, предъ лицомъ всего славянства, эпитетомъ—„deutschfreundliche“. Дотепно, що й казати, виходить!
Але хто ж то оті „deutschfreundliche“, яких плямує літера? Насамперед, очевидно, д. Савенко, що германофильствував саме того дня, коли літера пускала потихеньку свої дотепні натяки та ушпилювала іронію; далі один міністр, що „и нынѣ пребываетъ у власти“, потім „крупный русский сановникъ“, потім ціла редакція „Кієвлянина“.. Воистину дотепна літера поплила далі, ніж розмахнулася, бо її болото забрязкало саме тих людей, що вкупі і влюби з нею самою всіх сил уживають, щоб знищити українство. Забрязкало воно і всю вагали російську реакцію, що в справі германофильства має дуже й дуже рильце в пушку..

НЕСРАВНЕННАЯ РЯБИНОВАЯ

ВЫ ЗНАЕТЕ, конечно, что рябиновая настойка—любимый напитокъ русской публики.
ИМѢЙТЕ ВВИДУ, что колоссальный успѣхъ и повсемѣстное распространеніе ея обязаны помимо вкусовыхъ качествъ превосходному дѣйствию на желудокъ рябины, ускоряющей пищеварительные процессы.
ЗАПОМНИТЕ, что Несравненная рябиновая Шустова есть въ настоящій моментъ последнее слово водочнаго производства. Она незаменима по вкусу и качеству.
НЕ ЗАБУДЬТЕ ЖЕ о рожкѣ Несравненной рябиновой Шустова при каждомъ завтракѣ, обѣдѣ и ужинѣ: Вы получите одновременно и удовольствіе, и пользу.

Молоко й вершки (сливки)
тільки од владних корів, які завжди під доглядом ветеринара, лікарів достває.

до дому Т-во Лял
по ціні 1/20 ведра молока 10 к.; за 1 шклянку вершків 12 коп. По абонементу 5% знижки. Жиланська, № 106. Телеф. 23-09

В УМАНІ!
„РАДУ“ можна купувати в газетному кіоскові С. О. Дражина на Миколаївській вул.

У ВЛАДИВОСТОЦІ,
купувати „Радю“ окремих №№ можна в книжкову кіоскові „Польза“ на розі Світланської і Суїфузької ул. Там же продаються українські книжки, журнали і листовні картки, а також приймаються передплати на всі українські періодичні видання.

Попештні слабування на фабриках.
Велику увагу скрізь по Росії пригають до себе поді на фабриках у Рязані та в Петербурзі. Спершу на резиновій фабриці „Проводникъ“, а далі „Треугольникъ“ і в деяких інших, переважно тютюнових фабриках раптом почалися серед робітників поештні слабування в дуже чудній формі. Разом, здебільшого зранку, показувались ознаки отруєння у сотень робітників і слабування це переходить потроху з фабрики на фабрику. Натурально, що це викликало великий неспокій серед робітників, що почали протестувати проти умов праці, які доводять до такого становища трудящий люд. С.-д. фракція внесла в Думу запитання і, не вважаючи на звичайне обмеження волі слова, як тільки мова в Думі зайдє про робітничі справи, пробує освітити новий випадок, коли інтереси праці не знаходять собі оборони. Виступив уже з поясненнями й заступник од правительств; почалися офіційні розслідування причин слабування.
Небувала досі форма слабування породила чимало розмов та згодів

про його причини. Реакційна преса та охранка уперто пускають чутку, що то сами робітники або агітатори роблять хімічну обструкцію, щоб підняти робітників проти хазяїнів, але це очевидно той самий невловимий „зломисленникъ“ на залізничних катастрофах або „цигарка“ на шахтарських. Інші кажуть, що причина слабування—це отрутна мазь, якої вживають на резинових фабриках. Експерти-психіатри подали також думку, що в деяких принаймні випадках можна було помітити поештну істерію. В усякому разі—чи то буде справжнє отруєння мазкою, чи масова істерія—ці події повинні ще і ще раз звернути увагу на становище робітництва.
Цілий ряд катастроф за останні кілька часів показує, як мало взагалі робиться для робітництва і як незабезпечені умови праці для робітників. На фабричну інспекцію покладається жадним чином не можна. Вона здебільшого нічого не допомагає в справі поліпшення умов праці, більше слід-поліпшення умов праці, більше слід-кучити за тим, щоб на фабриці не доходила „крамола“. І наслідки цього маємо занадто обурюючі. Алже коли навіть бачити в останніх подіях тільки поештну істерію, то в якому світ-

сійською реакцією, і остання, немов гдузуючи з д. Ш., це чудово розуміє й платить своїми щирими симпатіями.

Адже ж то не хто інший, а сама офіційна "Росія" р. 1910-го писала, що ми тільки виграємо, коли Німеччина забере собі Польщу; адже то знов же не хто, а ватажок націоналізму, сам Меньшиков і в ультра-патріотичному "Новом Времени", радив прислухатися доброму сусідові, продавши йому Польщу за 8 мільярдів—не знаю тільки чого: чи марок, чи зільбергів, чи може й святих отців карбованців. Адже то Пуришкін не раз з трибуни Державної Думи по притягальності перемогав з офіційним Берліном... І після цього всього приходило хитра літера Ш. і підморгує в бік "сознательних українців", блюзнірсько рукою торкаючись навіть кісточкою великого українського поета. Перемудрила хитра голова, або ж... трохи не домудрила, нагадавши своїм притягальним про "золотий ключик" їхнього ж германофільства.

"Золотий ключик" у наших справжніх германофілів таки дійсно є. Це не значить, що напр. д. Савенко одбірає за своє германофільство частини марками—зовсім ні! Він просто розуміє, що працюючи роуг le roi Prusse він тим самим і себе (не забуваю, як представник тієї реакції, що однаково потрібна і пруським, і російським Савенкам). "Золотий ключик"—це та допомога російській реакції, що у всяких формах іде за пруського кордона й відсилює її. Ось чому реакція в Росії завжди була германофільською завжди працювала й працює роуг le roi Prusse, д. Ш., сам того не хотів, тільки одмінював до германофільської скриньку своїм золотим ключиком, пояснюючи, в чому лежить корінь германофільства. Не знаю тільки, чи подякують йому за цю дружню послугу і його офіційні прихильники, і ближчі товариші з редакції "Кієвліанина", коли розшолопають, що власне сказала завадо хитра літера.

Сергій Сфрмов.

Депутати Державної Думи у Львові.

Група депутатів і Думи приїхала до Львова в п'ятницю 7 марта, вночі. Переджені телеграмою про приїзд гостей в Петербурзі, львівські москвофіли зустріли їх з оваціями на вокзалі. Тепер у Львові, з нагоди процесу Бендасюка і Ко, а трохи більше москвофілів, як звичайно, бо понаїздили на процес оборони, свідки і просто цікаві. Отже й для зустрічі гостей зібралось їх більше, ніж могло б зібратись иншим разом. "Прикарпатська Русь" подає, що було на вокзалі біля 150 душ. Був би це трохи не весь "русский" народ в Галичині.

Витали москвофіли своїх гостей на вокзалі на "русском літературном языкѣ", якого де-хто з них трохи навчився, щоб одразу показати, що депутати російської Думи приїхали в "русский" край, між "русских" і—кричали "Ура!".

Між приїзжими були: свящ. о. Михайло Митроцький, з жіночкою, з Київщини, націоналіст; свящ. о. Вячеслав Якубович, з Мінської губ., православний; свящ. о. Каленін Рудич, з Подольської губ., націоналіст; Валеріян Лашкевич, з харківської губ., кадет, Павло Макогін, селянин з Катеринославської губ., октабрист. Всі, крім Якубовича, "малоросі".

Про історію поїздки депутатів наголошено в "Прикарпатській Русі" (№ 1305, з дня 10 (23) марта 1913) статтю, помічену як кореспонденцію з Петербурга, а яка, вживаючи на дату (8 марта) і дату поміщення на сторінках "Прикарпатської Русі" напевно писана у Львові кимсь з гостей, або з їх слів. Читаємо там: "В думських колах галицьке питання під впливом обох процесів (мармарошського і львівського) зробилось популярним і навіть актуальним. Цікавість членів Державної Думи, особливо малоросі (підкр. мов.—А. Ш.) до галицько-русских справ, змінилася це під впливом мазіпинських бешкетів у Києві. Представники "руссаго" Півдня приїшли до перекопанья, що в першу чергу їм не мо-на заплочувати очей на те, що робиться коло джерела мазіпинського руху, в галицьким осинім кублі". Це і дало привід депутатам поїхати до Львова, щоб побувати на процесі і на власні очі побачити галицьку дійсність".

Далі читаємо, що в думських колах поїздка депутатів, членів різних партій, зробила дуже гарне враження. Бажаною поїхати до Львова було дуже багато, особливо серед малоросі-селян, але організатори поїздки, щоб уникнути підозрів в якійсь демонстрації, просили їх лишитись в Петербурзі".

Іхати спонукали доклади гр. Бобринського на галицько-русских мітингах, де він розповідав, видно, страшні, нестерпимі, очевидні, не згідні з дійсністю речі, коли навіть "Рѣчь", як що вірити кореспондентові "Пр. Русі" писала, що, як би було хоч половина правди в тім, що оповідали промові, то і цього було б досить, щоб обурюватись і протестувати".

Співнялись петербурзькі депутати в польській "Європейській готелі". Той ж ніч, як вони приїхали, зробили їм москвофіли вечерю, з промовою, з москвофілів говорили Дудікевич, Алексєвич, Глушкевич—оборонці на процесі Бендасюка і ред. "Прикарпатської Русі" Лабенський, очевидно на "рус-

скомь літературномь языкѣ". З гостей говорили: п. Митроцька, Лашкевич, о. Митроцький, о. Рудич і "двукратно" Макогін.

Що вони говорили—про це справа воядань не було, але відомо, що промова кадета не подобалась націоналістам.

На другий день, о 10 годині рано, всі петербурзькі гості, в супроводі одного з оборонців, Глушкевича, з'явилися під час розправи в залі суда. Під час перерви гості демонстраційно витались і цілувались з підсудними. Бендасюк був заплаканий, дякував "за вважання" і просив передати привітання иншим членам Думи, "и вообще русскимъ людямъ, интересующимся и принимающимъ къ сердцу судьбу его и другихъ подсудимыхъ".

Потім гості зробили візит представителю суда.

"Прикарпатська Русь" того дня привітала петербурзьких гостей віршом і вступною статтею в котрій говориться, що як би не було мармарошського і львівського процесів, то без них "духовне зближення народу з державно-русским народом було б тільки рідим desiderium", але ці процеси збудили національну "совість" не тільки у "русского общества" але й у широким мас народних, котрі недавно ще й не пілозірвали, що за межами "русской" держави живуть такі самі "русские люди", як і в Росії, перейняті тими самими духовними культурними змаганнями й ідеалами, що й "державний русский народь".

Згадавши про приїзд до Галичини в 1908 р. гр. Бобринського—цей приїзд розпочав, як відомо, "нову еру" в москвофільському руху—"Пр. Русь" пише далі, що приїхали представники "державныхъ братьевъ", підняли свідоцтво єдності і однодушності національно-культурних змагань обох частин "русского народа", розділених державним кордоном, щоб "пожати родную русскую руку", а ці, що приїхали, не звичайні собі люди, але "облеченные народнымъ доверіемъ" діячі...

Демонстративні пошлунки російських політиків з підсудними—може не слушно, це покаже кінець розправи за державну зраду і шпигунство на користь Росії, викликало у Львові зрозумілу сенсацію, зацікавлення оригінальними гостями, а подекуди й обурення...

Довідавшись про це в суботу вечером з часописей, я теж зацікавився "ревізорами з Петербурга". Здивувало мене, що між тими ревізорами знайшовся кадет Лашкевич і я рішив зайти до нього за інформацією.

Приїхав мене п. Лашкевич у себе в готель вівчаво. Це високий на вірст чоловік, з лагідним, трохи меланхолічним виразом лиця, типова фігура інтелігента українського з помітними рисами лікарського або адвокатського фаху. "Томе малорос". Говорить по російськи, з помітним українським акцентом.

На питання про ціль приїзду п. п. послів російської Думи до Львова, відповів п. Лашкевич, що хотять на місці придивитись до процесу Бендасюка і тов., який викликав в Росії велике зацікавлення, та поінформуватись про відносини місцеві, в яких він вик і-й процес.

На мою увагу, що їх інформації, з огляду на інформаторів, до яких удались, будуть односторонні, п. Лашкевич відповів, що з охотою поговорив би з місцевими українцями, "не знає тільки, як це зробити".

Нашу розмову перебили і я запропонував йому зайти за ним в неділю рано і завести в "Провсвіт", куди побіляв запросити на розмову кількох українських громадських діячів і журналістів. На цій моє інтер'ю скінчилось.

Розмова з п. Лашкевичем на "Провсвіті" дібно відбулася і велася майже дві години.

В понеділок у-вечері знов пішов я до п. Лашкевича. Але й тепер не міг з ним довше побалакати,—взяли його на візит до депутатів "Куриловича". На цей раз п. Лашкевич зробив мені приємний сюрприз: говорив по українськи.

Перед відходом п. Лашкевича, зайшов до його кімнати "представитель державно руссаго крестьянства" п. Макогін. Я вже першого разу зустрів його у Лашкевича і обмінявся кількома словами, при чім почув від нього, що він "завязуєтій ворог мазіпинців". Чоловік крепкий, говорить слова крепкі, неможливим салдацьким жаргоном. Видно був фельдфебель або унтером. Не помогло, що й між "панами" треться. Старатсья говорити "образованим" лянком, але це йому важко дається. Цікаво було мені те, що побути з ним сам. Але ось влязла пара юношів москвофільських і редактор "Прикарпатської Русі" п. Лабенський, які чатували день і ніч коло петербурзьких гостей, щоб часом не дівастся до них який "мазіпинець", і зіпсували мені інтерес.

Важко зібрати в цілість те, що довелось чути мені від п. Лашкевича, через уривчастість і зрозумілу в таких випадках хаотичність розмов. Депутат Лашкевич зацікавлення в Росії Галичиною, особливо тепер, в зв'язку з процесом Бендасюка і Ко, пояснив пробудженням у російській суспільності національного почуття.

Перед своїм відходом до Львова п. Лашкевич говорив з гр. Бобринським і запитував його, чому він так багато займається справами закордонних русинів, коли в Росії існує багато на-

ціональних проблем, котрі ждуть своєї поладженія. На це гр. Бобринський мав відповіді, що таку він собі вибрав спеціальність, а кожна людина мусить мати свою спеціальність.

Д. Лашкевич заперяв, що у гр. Бобринського ніяких агресивних намірів що до Австрії нема.

Про австро-угорських русинів, "русскихъ", російська суспільність до останнього часу нічого не знала, зовсім ними не цікавилась, та й тепер мало хто розбирається в галицьких справах. Поступові елементи осторонь агітації гр. Бобринського. Процеси мармарошський і львівський і її зацікавили.

Оття цікавість і його завела до Львова. Ініціатива поїздки послів в часті належить і йому. Що з кожної фракції знайшлися тут люди—це випадок, а не порозуміння між фракціями, бо й поїздка—справа індивідуальна кожного посла, а не діло фракцій.

На всіх в Росії робить неприємне вражіння акт обвинувачення в процесі Бендасюка; він не містить ніяких доказів тих учинків, які ставить підсудним у вини.

Єсть вражіння, що процес утворено під впливом Відня, генерального штабу австрійського.

Австрійське правительство з розумних причин підтримує українців, а перелуді московфілів, бо українці заєкали вороги Росії, а москвофіли пропонують національну єдність "русского" народу.

Розуміє, чому українці вороже настроєні до Росії, бо вони не мають там ніяких національних прав, там нема протесту для розвитку національної культури.

Дій Лашкевич нічого не знає про українське життя в Галичині, не знає також, що москвофілів властиво ніхто тут не переслідує, що російські українці були б дуже щасливі, як би їм там дозволялось те робити, що роблять в Австрії москвофіли.

Судять москвофілів поляки. Засудження обжалуваня відбились би некорисно на польсько-російських відносинах і утруднило б поладження в Росії польської справи. Але атмосфера польського суду робить на нього гарне вражіння.

Заперяв д. Лашкевич, що Росія не може мати жадних агресивних намірів проти Австрії, особливо тепер, коли на порядок міжнародного життя і висувається справа поділу Туреччини. Для Росії важніший Царгород ніж Галичина. Між опікою Росією над славянами на Балканах і опікою над галицькими москвофілами—не бачить д. Лашкевич зв'язку.

Кавав, що скоріше, чи пізніше мусить настати боротьба між германським і слов'янським світом. Німці приготувались собі перемогу над Росією колонізацією здовж її ліній стратегічних. Росія також мусить зацікавитись слов'янами. *)

Д. Лашкевич мав інтер'ю з кореспондентом віденської "N. Fr. Presse". Інтер'ю це передруковує "Прикарпатська Русь", № 1308, 13 (26) марта і додає до нього, з доручення д. Лашкевича, дещо з того, що Лашкевич говорив кореспондентові, а чого той не подав в часописі.

Цікаве тут місце на тему польсько-русскихъ відносин. "Мене, як члена руської опозиційної фракції—говорив Лашкевич—цікавить цей процес ще й тому, що у себе вдома маємо непорозуміння в російсько-польських відносинах і всіяні утиски поляків (підкресл. "Прикарпатська Русь") Вини за це звальють звичайно на уряд і так і говориться, що як би не рука уряду в відносинах між росіянами і поляками, то ці відносини склались би мирно і справедливо. Нає цікавить, як складаються ті самі русские(?) польські відносини тут, де рука уряду не бере участі і народи устроюють один з одним самостійно. Процес дає змогу провирити ці відносини. Рука уряду в цій процесі перестала "дїєвствовать" з того моменту, як прочитано акт обвинувачення. Суд відбувається з рїшачою участю присяжних на ґрунті самостійного відношення одного народу до другого. Ми не бє страху чекаємо вердикту. Можливий засуд—чого я боюсь—докаже, що всякі неправди можливі і тоді, коли народ з народом, без втручання уряду, улаштують свої справи. Я особисто глибоко переконаний, що подібний кінець львівського процесу примусить слов'янської кола нашої суспільності зробити певну переоцінку вартостей в їх поглядях на національні питання і зміняти деякі основні пункти своєї програми що до цих питань". (Підкресл. товстим друком "Прикарпатська Русь").

Взагалі д. Лашкевич, як видно було, серед приїзжих депутатів, був головним товмачем цілі приїзду і зв'язаних з тим приїздом справ.

Крім нього, дісталося до прилюдної відомості ще пояснення цілі приїзду свящ. Митроцьким, зроблене інтер'ю єврові "Gazeti Wieszogólny". Особливо цікавого і нового, крім того, ще дізнались тут від Лашкевича, нічого о. Митроцький не сказав, хіба тільки признання, що націоналісти російські (наши дїятелі) провагують (в Галичині) культурно-національну і віроісповідну єдність, що в Галичині "русский народ хоче національної і віроісповідної єдності", як про це говорили депутатами "наши дїятелі на здїйшній почвѣ", щоб-то москвофіли; що в Галичині нема таких прикрих фактів переслідування "русскихъ", як на Угорщи-

*) Делкі подробиці цієї розмови ми вже подавали. Ред.

ні; що в суді нема такої офіційності й попури серйозності, як в Росії, а "по домашньому", та подав осторожно "якими полками покажуться що до наших братів, такими будемо ми в відношенню до них у себе в Росії". (Кінець буде).

А. Ж.

По Росії.

— Церковні брацтва. Найсв. синод визнає необхідним заснувати цілу низку церковних брагтів переважно в північно-західних і південно-східних губерніях для боротьби з сектантством, соціалізмом то що. Для найбільш видатних брагтів з височайшого дозволу встановлено особливі братські знаки для нагорної братчиків. Досі такі знаки одержали іркутське-інокентійське та київсько-володимирське брацтва. (Б. В.)

— В сенаті. 26 марта в сенаті будуть розглядати справу київського журналіста Бразуль-Брушковського, що брав діяльну участь в процесі Бейліса, намагаючись своїм слідством довести невинність Бейліса. Б. Брушковського обвинувачують за образ Беличності, що виявилось в тому, що на київській виставі під час виконання народного гімна він не встав і не зняв капелюха. Київська судова палата засудила Б. Брушковського до кріпости на один рік. Постанову що обскаржив у сенат оборонець Б. Брушковського прис. пов. М. Гольдштейн. Скарга ля подала в новий сьомий відділ уголовно-касаційного департаменту сената, в склад котрого увійшли нові сенатори, між ними і бувшій прокурор київської судової палати Чаплинський, що, як відомо, відіграв не малу роль в процесі Бейліса. Сподіюється, що сенатор Чаплинський сам не візьме участі в справі Б. Брушковського; коли ж цього не станеться, то про "одведення" подбає оборонець Б. Брушковського.

— Попечитель шкільної округи в Дарвині. В Москві звернула на себе увагу лекція московського попечителя шкільної округи А. Тихомирова в Політехнічному музеї про наукову праці Дарвина. В своїй трьохгодинній лекції попечитель наговорив чимало нісенитниць і цілком "зрубнував" Дарвина. "Дарвин зовсім не був натуралістом",—повчав Тихомиров,—"він тільки підігнав факти під свою теорію, котру утворив раніш. Він зовсім не дав про те, щоб довести правдивість свого вчення, він хотів тільки зруйнувати релігійний світогляд і насалити натуралізм". Взагалі лектор говорив про Дарвина що хотів, висміював його і висловлювався зневажливо. (Б. В.)

— Знищення творів Толстого. В Тулі спалили 30 пудів нелегальних творів Л. Толстого; толстовці—Біленький і Лешенко хотіли перевезти ці твори за кордон, але їх арештували. Книжки ці зберігались у Толстого і він роздавав їх тільки близьким людям. Тульська адміністрація знала про це, але письменника не турбувала. Коли вмер Л. Толстой, книжки було закопано, а потім їх хотіли одвезти за кордон. (К. М.)

— Мануфактурний ринок. На мануфактурному ринку становився дуже пригнічений; сподіюється кризису ситцевої промисловості. При цьому помічається інтересне явище: в той час, коли попнт на ситце протягом останніх місяців дуже зменшився, попнт на пряжу різних сортів, що йде для селянських і кустарних виробів, аначю зріс. Це свідчить про те, що попушка здатність населення дуже зменшилась і через це фабриканти думають обмежити продукцію. Кризису може не бути тільки тоді, коли буде добрий врожай. (К.)

— За воєнний мундїр. В Грозному у воєнно-окружному суді цими днями розглядали справу поручика кн. Голенищєва-Кутузова. Він почав вимагати від мясника-чеченця, щоб той переміняв куплене у нього м'ясо. Коли чеченець не захотів перемінити, князь ударив його ціпком, а той князин тоді м'ясо офіцера в лице. Г. Кутузов застріляв мясника Суд приговорив кн. Голенищєва-Кутузова на два роки до арештанського рота.

— Сухомлинов визнає пропозицію дворянського з'їзду про виключення євреїв з війська не відповідаючою інтересам держави. Це виклике "недобор" у війську і врешті шкодило одібється не на євреях. Так само не раціональними визнає міністр і особливі єврейські дорожні команди, проєктовані з'їздом об'єднаного дворянства.

— Відгуки отруєння робітників. По відомостях петербурзького градоначальника в столиці протягом доби зареєстровано 163 випадків слабування на масово істерію. На фабриці "Треугольник" зафіксувало 75 жінок і троє мушун. Більше 1.200 чоловік, щоб неадекватно, покинули фабрику. На тютюнової фабрики "Лаферме" захворіло 70 робітників. Де-які робітники занедажались гостро. (П. Т. А.)

Державна Дума.

(Засідання 18 марта).

Новий сільсько-господарський інститут. За предсідателя—Коновалов. Фатінський докладає постанову сільсько-господарської комісії, яка визнала бажаним законодавче міркування про заснування вишого сільсько-госп. інститута у Мінську.

Товариш главноупр. землеустр. Ігнат'єв заявляє, що думка про заснування в північно-західному краї, а саме в Мінську, такого інститута зустрічає гаряче сплочуття уряду й через те

відомство бере на себе розробку відповідного законопроекта.

Час висловлюється за те, щоб інститут було засновано у Вільні.

Чичаєв доводить, що така пропозиція—не не поправка до проєкта, а нове законодавче міркування.

Родичев вважає більш потрібним, перш ніж заснувати сільсько-госп. інститут, забезпечити для цих розсадників науки професорський склад, а для цього треба дати змогу в Росії провадити університетам вищу наукову працю. Касо красномовно назав про одкриття французького інститута в Петербурзі й про потребу вільного наукового дослідження. Виявляється, Касо—прихильник вільного дослідження у Франції, в Росії ж він—прихильник вільного безконтрольного й безсоромного розпорядження науковими силами Росії. Чи можна ж рахувати на вірну постановку навчання в новій вишній школі, коли університети споржені, а над середніми школами поєвляються суб'єкти од "Максима" та "Мельб'єда". Треба повернути в Росію наукові сили, які цям добродієм, котного саме ім'я означає непристойність, випхнуті із руських університетів. Шум на правах лаява, вигукі: геть його! Коновалов закликає Родичєва до порядку. Замисловський не перестав шуміти й кричати. Коновалов тричі закликає його до порядку, далі заявляє, що він мусить зробити пропозицію про виключення Замисловського на двоє засідань.

Замисловський заявляє, що він дійсно порушив порядок, але цей шум викликала неможлива промова Родичєва, політичного однодумця Коновалова, якого він не хотів спиняти.

Більшістю 161 проти 96 голосів Замисловського виключають на двоє засідань.

Пропозицію про заснування інститута у Мінську визнають за бажану більшістю всіх проти декількох подвійних голосів крайніх лівих.

Допомога постраждавшим од урагану. Діж докладає заяву про потребу звернутися до уряду з питанням про розміри лиха, якого наробив 28 февраля на півдні Росії ураган і звертає увагу на потребу негайної допомоги, щоб населення мало змогу обсягтись.

Вишньєський 1-й радить висловити побажання, щоб продовольчий одділ міністерства внутрішніх справ вжив заходів до допомоги постраждавшим сім'ями й харчами.

Питання приймають.

Запитання про отруїння робітників. Управляючий одділом промисловості Литвинов-Фалінський, з доручення міністра торгу, подає Думі фактичні данні з приводу масового слабування на фабриках у Рязі й в Петербурзі.

Характер слабування на всіх фабриках олімпічний. Більшість хворіло—в лехкій формі. Один гурток хворих має ознаки отруєння, другий, на думку професорів-спеціалістів,—має безпечні ознаки істерії в епідемічній формі. До розслідування сумних випадків міністерство викило заходів. В кінці управління одділом наводять приклади несправедливих відомостей з цього приводу, що з'являлись у пресі й попали у запитання, і визнає, що поширення цієї пошести сприяло почасти те хвилювання, яке було викликано несправедливими повідомленнями.

Туяков (с.-д.) вважає, що коли уряд був справедливий, то він повинен би закликати на нараду і представників робітничих організацій. Робітники не вірять обцянкам уряду про розслідування. Робітничий клас повинен йти дружно, одностайно.

Предсідатель позавляє Туякова слова.

Бодаєв (с.-д.) заявляє, що він не вірить поясненням представника уряду. На нараду вони повинні були закликати представників робітничих організацій Поліцейській сміливо розганяли робітників, а щось на Далекому Сході такої сміливості не було.

Предсідатель позавляє промовця слова. Вносити пропозицію про спинення суперечок. Малиновський повстає проти такої пропозиції. Шингарев радить теж суперечок не припиняти.

Маленький фельетон.

П'ятеро.

"Кожний з них дістав своє особливе вражіння".

З газет.

(Про львівських гостей).

Першого підвели до слона депутата Макогона.

Шановний посол простяг руку й ухопив слона за хвіст. Довго мапав його пальцями, виміряв, смикав і промовив:

— Казали, що страшний, а він як вужка, тільки неживий... слон той... Та коли б навіть живий був, то... однією рукою задавив би його.

Русофіли моргнули один на одного, посміхнулись і одвели сліпого набок.

Коді підвели Рудича й Митроцького, то вони вхопились обома руками за хобот.

— Мняєнький,—промовив Рудич.

— Тепленький,—додав Митроцький,—як свіжий киш.

— Ні, довгий, як ковбаса.

— Мовчи, пан-отченьку, а то мені вже й істи захотілось.

І Митроцький ушпунув за хобот, який миттю згорнувся.

— Ось поладай: я-ж казав—як ковбаса: хоч у кишеню клади.

— Не чіпай, це ж поки що не наше ще.

— Все одно буде наше.

Русофіли моргнули один на одного, посміхнулись і одвели сліпих на бік. Раптом обличчя їх похмурились: тремтливими руками підвели до слона Лашкевича й застигли.

Як правдивий кадет, Лашкевич довго й уважно мацав руками ноги, живіт, голову. Бендасюки тряслись, як осиковий лист.

— Хм... м-да... звиріна нічого собі... Тільки що ж це... нестемний наш російський ведмідь: і ноги, і голова... от шерсть ніби ріденка трохи й груба... Еге ж, еге... бо й ріденка таки. Ну, та це нічого: підгодувати трохи нашою російською конституцією, то й обросте. Шкода тільки, що конституція в нас не той... Добру йому харч, вільне... еге: куче вільне повітря—і матимемо справжнього російського ведмеда. А ви ж як думали? авже ж.

Довго ще мацав руками Лашкевич, а русофіли, почувши таку експертизу, перестали тремтіти і знов заморгали один на одного.

Обсіджування „мазепинського“ слона в Австрії скінчилося.

Провінціал.

Шевченкове свято в Полтаві.

16 березня відбулося в Полтаві Шевченкове свято. Перед завісою стояло погруддя Шевченка, прибране рушниками то-що. Крім програми, що читали „Ради“ вже відома, п. Цесевич співав пісню: „Ой відай, цідеві... п-ні Садовська-Петляш: „Не вернувся із походу“ та „Всі люди, козана, дурні“... муз. Лисенка і разом з п. Цесевичем дует: „Коли розлукається двоє“; Ступняк деклямував: „Минають дні“ та „Чи ми ще зійдемося знову“.

Справжньою окрасою свята був п. Цесевич; останні виконавці теж добрі, тільки хор та оркестр гірші, бо підготовлялися до концерту тільки 5 днів. З такими хорами совісно виступати й на звичайному Шевченківському святі, а не те що на ювілейному. Програма теж примушує бажати багатьох кращого. Річ у тім, що на Шевченкових святах у Полтаві кожного року виконуються новинки, не співані ще в Полтаві, а на цім святі зовсім не було новинок, таким чином сьогоднішнє ювілейне свято і з боку художнього виконання і з боку програми стоїть не вище ніж не ювілейні, що відбуваються по року.

Живий малюнок „слава Шевченку“ в постанові М. Г. Степняка, удался дуже гарно. Одспівали кантату „Бють пороги“, хор оступив двома лавами обочі сцени, зявлася глибша декорация і одкрився глядачам чудова картина: на підвищенні погруддя Т. Г. Шевченка, коло його стоїть дівчина тримаючи лавровий вінок над його головою; праворуч сидить кобзарь і де-які історичні герої з творів Шевченка,—кошівине, минуле нашої України. Ліворуч селянин з косяком, сніп і мати, що злегка обняла двох дітей, котрі мають в руках букварі—сучасне покоління. Художньо розставлені постаті, гарне убрання та ефектне освітлення робили розкішне враження на глядачів. З-за лаштунків під музику вийшла купа людей з вінками, мовчки склали їх на підвижжі картини і розійшлись. Всього піднесено було 3 срібних і кілька привнесено металевих вінків.

На ці вінки покладали надії, думали, що виголошення привітних написів на стрічках надасть великої урочистості святі, але місцева влада заздалегідь подбала про це і заборонила виголосити хоч би одно слово кладачі вінки, а упорядники свята, боячись, щоб ця прикра заборона не зробила відповідного враження, мовчазну картину пустили під оркестрову музику. Не вистачало ще тільки барабанного бою, котрим колись заглушували крики покнаних. Не зважаючи на старання упорядників враження було дуже сумне, навіть гіточе.

Почасти це свято було протестом, демонстрацією проти громадських поглядів „Бояна“, через що, на концерт не було нікого з відомих полтавських громадських діячів, крім членів самого „Гуртка“.

- Вінки такі:
- 1) Нашому рідному поету Т. Г. Шевченку — Полтавська губернска земська управа. (Срібний).
  - 2) Незабутньому Кобзареві України співробітнику Полтавського губернского земства. (Срібний).
  - 3) Геневі України, Полтавський український музично-драматичний гурток.
  - 4) Батькові Тарасу, Старо-Савнарівське кооперативне т-во.
  - 5) Безсмертному Кобзареві т-во прихильників християн.
  - 6) Батькові Тарасу від учотчиків землі Полтавського губернского земства, полтавського повіту.
  - 7) Тарасу Григоровичу Шевченку зібрання чиновників.
  - 8) Невмирущому Кобзареві України Полтавське городське страхове товариство.

Л. К.—в.

По Україні.

У Києві.

Сьогодні в клубі „Родина“ відбується перша семейна вечірка студентів Бесарабців, Концертний одділ. Танці.

Плата за вхід—студентам 25 коп., для посторонніх осіб 50 коп.

На 25 марта у клубі „Родина“ го-

тується концерт камерної музики школи М. В. Лисенка.

Будуть виконані твори: Шумана, Гріга, Шопена, Бетховена та інші.

Плата за вхід на концерт: члени і постійні гості—25 коп., учні—30 коп. і сторонні—50.

Протест земства проти конфіскації українських книжок. Інспектори народних шкіл Київщини розіслали циркуляри про скасування у земських народних бібліотеках усіх книжок на українській мові, незалежно від змісту книжок. Наказ цей зроблено на підставі вимог директора Плевського. Першою в оборону своїх прав виступила уманська управа.

В докладі на 22 марта на надзвичайній земській зборі управа каже: „Продивлюючись списку скасованих з наказу директора народних шкіл українських книжок, знаходимо серед них переважно видання сільсько-господарського й белетристичного змісту. Наприклад, виключено відому брошуру Чикаленка „Розмова про сільське хазяйство“; Грінченка—„Про грим та блискавку“; Корольова—„Як вибрати коня“; Степового—„Про городину“; Черкасенка—„Про небо“ та інші.

Всього книжок з бібліотек скасовано 752 примірника, себ-то 93 проц. усього числа книжок. Бо українські видання поповнили головним чином сільсько-господарський одділ в народних бібліотеках, то і наказ інспектора про скасування дуже облився на цьому одділі, бо книжки Чикаленка, як визнані агрономами найбільш популярними, придатними і зрозумілими читача і цікавими по змістові, мали великий попит і були основою цього одділу бібліотек.

Управа додає, що усі виключені книжки було куплено ще старим земством на основі правил 28 февраля 1906 р., які новими правилами 9 юнія 1912 р. не скасовані.

Повітова управа,—говориться далі в докладі,—при виписці книжок в народні бібліотеки керується виключно просвітними завданнями, а також принципами давати читачам цікаві по змістові і зрозумілі книжки. Усі виключені книжки на українській мові, на думку управи, задовольняють всі ці вимоги і через не їх треба повернути у бібліотеки, бо росповсюдження їх серед населення дуже бажане за просвітньою метою.

З приводу цього, наказ інспектора про скасування в бібліотеках українських видань, управа вважає несправедливим і вирішила це обскаржити перед попечителем київської шкільної округи.

Крім того, управа вважає, що наказ інспектора обмежує права земства.

В оборону своїх прав і в оборону земських бібліотек управа прохає земське зібрання про довід клопотатись про скасування правил 9 юнія 1912 року, по яким земства в жертводавцем книжок у бібліотеки і просить вирішити питання про те, щоб земство будувало окремі доми під бібліотеки.

В університеті. Міністерство народної освіти повідомило попечителя київської шкільної округи, що за голову весінньої юридичної державної комісії при київському університеті призначено проф. петербурзького університету Догеля.

В Київському комерційному інституті. Іспити по новим мовам в Київському комерційному інституті починаються з 21 марта.

Іспити в весінній державній комісії на економічному і культурно-технічному відділах одбудуться з 24 апріля по 24 мая.

На останній засіданні ради професорів розглядалося питання з приводу прийому в інститут словян-балканців, які скінчили там середню школу, а також про тих, що скінчили першу сибірську середню політехнічну школу Цесаревича Олексія.

Рада професорів вирішила клопотатись про це перед міністерством торгівлі і промисловості.

Концертна зала Київської консерваторії. Дирекція київської консерваторії тепер розробляє питання про будівлю спеціального дому з концертною залю.

Новий дім мають будувати на Музикальному проулкові.

Вистава охорони природи. Що для виставки „Охорони природи“ одвідує все більше і більше людей, з 2—18 марта виставку одвідало 6000 душ. З них 2,500 учні городських шкіл, яких пустили на виставку безплатно.

Безплатні курси по бжільництву. Київський губернатор дозволив київській губерській земській управі впровадити в цьому році безплатні курси по бжільництву для дорослого населення губернії в таких пунктах: в м. Богуславі, канів повіту—з 20 апр. по 1 мая; в м. Златополі, чигиринськ. пов.—з 4 по 15 мая; в м. Білівілі, бердичівськ. пов.—з 21-го мая по 3 юнія; в м. Маліні, радомисльськ. пов.—з 8-го по 20 юнія. Читати ці лекції запрошено спеціалістів і інструкторів по бжільництву: д-л. Титова, Коробльова, Вдовенка, Давенка, Савицького, Вербицького і Ломакіна.

Нова радіографна станція. На ст. Окині, в подільській губ., жандарми відкрили нову станцію бездротного телеграфу, яку урядові контролер залізньо-дорожнього телеграфу Шедельський. Шедельський також одержував телеграми з Парижу, Києва і багатьох городів.

Управління південно-західних залізниць доріг знало про телеграфну станцію Шедельського.

22 березня в залі Київського технічного товариства одбудеться вечір на користь незможних слухачів технічних курсів. Квитки продаються в магаз. Лізюковського, а в день вечера, в залі товариства (Століпінська, 55).

Виставка снотарства. Київська повітова земська управа уряджає 2 виставки по снотарству; одну в маї місяці у містечку Бородяні, а другу загальну в містечку Макарові в осени.

Заборона лото. Начальник південно-західного краю видав особливий циркуляр, на підставі якого заборонено гру в лото в усіх клубах, громадських зібраннях і інших подібних інституціях краю. В циркулярі зазначається, що гра в лото в останній час носила назвичайно азартний характер; публіка програвала часами не тільки своє невеличке забезпечення, а й навіть гроші, необхідні для задоволення семейних потреб. Звертало увагу й те, що в таких клубах була сила жінок, які проводили за грою в лото по ночах цілі години і виявляли особливо великий азарт. Клуби, заманюючи всіма рекламними способами і незаконними чинками публіку до себе, одержували величезні баріші, які досягали часами кількох десятків тисяч карбованців в рік. Не це надходило до адміністрації багато сварг і офіційальне розслідування підтвердило справедливість наведених в скаргах фактів. На підставі ст. 260 статуту про попередження злочинств, т. 14 св. зак. і рішення сенату в 1871 р. за № 1717, п. начальник краю визнав необхідним заборонити гру в лото. Циркуляр про це розіслав всім трьом губернаторам краю.

Скарга на городових. Власники електротехнічної контори І. А. Генейко і С. А. Лявогуб подали прокуророві скаргу на городових, які дуже їх побили на Думській площі вночі Городови були влучну жінку Г. і Л. заступились; тоді городові побили їх. З наказу прокурора зроблено слідство, городовий Салиженко признався, що він бив Генейку.

Скарга на городових. Власники електротехнічної контори І. А. Генейко і С. А. Лявогуб подали прокуророві скаргу на городових, які дуже їх побили на Думській площі вночі Городови були влучну жінку Г. і Л. заступились; тоді городові побили їх. З наказу прокурора зроблено слідство, городовий Салиженко признався, що він бив Генейку.

Скарга на городових. Власники електротехнічної контори І. А. Генейко і С. А. Лявогуб подали прокуророві скаргу на городових, які дуже їх побили на Думській площі вночі Городови були влучну жінку Г. і Л. заступились; тоді городові побили їх. З наказу прокурора зроблено слідство, городовий Салиженко признався, що він бив Генейку.

Вісті з краю.

Діяльність адміністрації.

Проти українства. В Боршполі, перелазького повіту, на Полтавщині, з наказу місцевого пристава, зроблено перепис всіх українських видань, які були в книгарнях споживчого т-ва. Ойгібіна, Стояновського та Шаргородського.

Трус. 17 марта, великий наряд поліції на чолі з пом. поліц. Семикіним прибув у житомирську римсько-католицьку семінарію і зробив пильний трус в семінарії і бібліотеці р.к. благойого т-ва. Нічого нелегального не знайдено.

Кага на газету. Газету „Полтавський день“ оштрафовано на 500 карб. за фельетон, в якому адміністрація вбачає ворожі відносини до уряду.

Учительські курси. Херсонське губернське земство цього літа впроважає з 2 юнія до 5 юлія загальноосвітні учительські курси. На курсах будуть читати: природознавство—82 години, методичку арифметики—24 години, російське письменство—20 год., і педагогічну психологію—20 год. Учителям будуть видавати ступочні по 1 р. 25 к. на прожиття. Лекторами будуть закликані: по природознавству, інспектор одеських технічних шкіл—Л. Никонов, по методичці російської мови та педагогіці лектор київського фребельського інституту—Даденков, по психології та експериментальній педагогіці проф. київської духовної академії—Четвериков, по російській літературі, проф. київської духовн. акад.—Кудрявцев.

Прибавка жалювання. Волинське губернське земство ухвалило прибавити жалювання своїм служцям, окрім лікарів. Прибавки будуть такі: через кожних 4 роки тим, що одержують до 600 карб. жалювання, прибавляти по 20 процентів, од 601 до 1500 карб.—15 проп., од 1501 і більше—10 проп. поки жалювання не збільшиться в 1^й рази. Прибавку почнуть видавати з 1915 р. 1 яваря.

Агрономичний пункт на колезоз. Павлоградське повітве земство, на Катеринославщині, увійшло в зносини з управліннями Катеринославської і південних залізниць доріг, щоб організувати два агрономичні пункти в залізничних вагонах. Управління поставилося прихильно до пропозиції земства і з мая місяця „агрономичні“ вагони почнуть свою діяльність. На павлоградський повіт припадає 30 залізничних станцій, що дає змогу дуже зручно користуватись „агрономичними“ вагонами.

Видатки волинського губернского земства на 1914 рік підраховано в сумі 1,599,746 карб.,—більше ніж торік на 128,486 карб. Видано: на одержування правительственных інституцій 25,132 карб., на одержування земського управління 163,768 карб., на дорожні справи 277,124 карб., на народну освіту 205,018 карб., меліоративні справи 342,133 карб., ветеринарію—54,573 карб., агрономію—314,419 карб., і т. ин.

Всякі звістки.

Крадіжка військових паперів. У полковому писаря Новоградського драгунського полку Котова, що вів з Харькова до Сум секретні військові папери, якийсь невідомий пан, що їхав в куше 2-го класу, тим же поїз-

дом, викрав чотири секретних пакети і кудись зник.

Пропозиція Пурішкевича. 17 марта харківська городська управа одержала листа од члена Дер. Думи В. Пурішкевича з пропозицією виписати в городську бібліотеку 100 примірників „Матеріалів по вопросу о разложении современного русского университета“.

Населення Волині. На 1000 душ жителів Волині приходиться: дворян та чиновників—16, духовенства—5, громадян та купців—13, міщан—214, селян—749, козаків—1, инших—12; фаховий поділ такий: на 1000 душ приходиться— адміністрація, поліція, судді, та инших служцях—13, воєнних служцях—18, церковних служцях—7, служба і діяльність приватна—наймицьки, наймити та поденщики—42, сільських господарів, рибалок та охотників—749, гірничих промисловців та ремісників—82, дорожних служцях—11, служцях в торгових інституціях—56, инших—9.

Нові крамниці. Волянський губернатор дозволив заснувати споживчі крамниці в містечку Володимирці, луцького повіту, в селі Цицилівці та Курчичах, новоградволинського повіту, селі Порохні, старокостянтинівського повіту, с. Нечпалах, зягельського повіту та в селах—Каміньому Броді і Миньківцях, житомирського повіту.

Помістї. В селі Углах, ковельського повіту, шириться помістє шкарлатини та дифтерити.

В селі Дермані, дубенського повіту, шириться помістє кору. Мало не щодня мруть діти од цієї хвороби.

Шевченко, с.-ист. т-во і пристава. В с. Перешепині, новососковського повіту (на Катеринославщині) признали нового пристава. Звідкись пішла чутка, що ніби він після семейної вчирки в місцевій „Просвіті“, на якій був увесь вечір, комусь сказав: „не могу терпеть живодь і хохлов!“ і пообіцяв у першу чергу закрити „Просвіту“. Серед перешепинців почався переполох, який висловився якраз в такому випадкові. 2-го марта відбувалися загальні збори сільсько-господарського товариства під проводом ветеринарного лікаря С. І. Алтуева.

Саме під час зборів до будинку т-ва під'їхав пристава. Секретар зібрання почув небезпеку, бо... в кімнаті, де відбувалися збори, на стіні висів великий портрет Т. Г. Шевченка. Не довго думаючи він за згодою голови зборів зняв „красольного“ портрета і під адивоначними поглядами зібрання заховав.

Розходячись додому селяне казали: „коли такі бояться, то що уже нам аостается“...

Свій похід проти українців пристава розпочав тим, що рішуче заборонив аматорам без дозволу справника збиратись на репетиції, тоді як раніше це робилось цілком вільно і справник давав тільки дозвіл на спектаклі.

(Власн. кор.)

Галичина.

В глухому закутці Куньківці. Куньківці це—маленьке сільце над Сяном недалеко від Перемишля з людністю майже чисто українською, отже з національного погляду темне, заведбане. До самих останніх часів там навіть школи не було так що і між молодшими людьми в селі мало хто є письменний. Але не зважаючи на це селяни характерні, і при всяких виборах гідуть солідарно з иншими нашими свідомими громадами, хрвуть та кацапів нема. Не піддаються також впливам поляків, а треба знати, що від часу, як до Куньківців справдилися колоністи мазури, поляки дуже тим селом заопікувались, заложили польську читальню і „Kolo rolnicze“ до яких стараються втягнути і українців, та майже що-неділ висилають сюди польських клериків з Перемишля на агітацію. Щоб успішніше боронитись проти наяду поляків, які передовсім при помочі „kółka“ стараються взяти верх в селі, заложили собі наші селяни кружок „Сільськ. Господаря“. Секретар філії „Сільськ. Господаря“ в Перемишлі п. М. Винярський виголовив реферат про потребу господарської організації, значіння товариства „Сільськ. Господаря“ і задачі господарських кружків по селах та пояснив статут товариства, після чого всі присутні в числі 26 вписалися в члени кружка і аложили вклади. Головою кружка вибраний господарь Василь Дучинський, до виділу Сенько Малкош, Іван Загудля, Янко Березка, Гриць Смух (нач. громади) і Олекса Березка. Через задоволення кружка госп. польське „Kolo roln.“ наврайд чи матиме спроможність в селі удержатись, а тим самим вплив поляків на село упаде. При кружку належало б—єсть про це думка—заложити ще і читальню „Просвіти“, яка мала б там вдячне поле до праці.

Шевченкове свято на селі. Від самого ранку почали збиратись в село Острів, де малось бути Шевченкове свято Сяновки в стрічках в топірцях, надаючи святу поважний настрій по богу послуженно рушив похід селом на уліцію, котру з нагоди ювілею назвали уліцією Тараса Шевченка.—По промові одного з членів читальні рушив похід до читальні. Вечером о 6 год., відбувся в залі шкільній при співучасті найакої академічної молоді під проводом регента п. Гайдукевича святочний концерт в честь Шевчен-

ка, який складався з вступного слова, співів і докламатї. З концерту винесли учасники, яких було понад дві сотки, дуже миле враження.

Нова приватна російська школа. В с. Подзаяч, тамошні русофіли заложили собі приватну російську школу, до якої стгають не тільки старшу молодіж, але і шкільних дітей. Учть в ній дочка місцевого священика о. Преторіуса, яка навчає російської мови, а помагає їй в науці місцевий писар громадський, завзятий русофіл Костецкий.

За кордоном.

Міністерський кризис в Японії.

Кампанія проти кабінету Ямамоти, що почалася ще торік, зразу ж після того як став до влади—нарештї примусила його податись в одставку. Верхня палата відмовилася затвердити бюджет і ним вирвала останній ґрунт з під ніг Ямамоти.

Останньому, як відомо, пощастило утворити згоду між своєю морською партією (сам Ямамота—адмірал) і уміркованими лібералами партії „Сей-ю-Кай“.

Але в перших же кроків нове міністерство наткнулося на опозиційну більшість, яка притягла до себе навіть ліве крило Сей-ю-Кай.

Правда, Ямамота добре використував патріотичну хвилю, що зявлася в Японії після її невдач з Китаєм та Північно-Американ. Сполученими Штатами—і на якийсь час зміцнив своє становище.

Але панам в морському відомстві дала великий козир в руки опозиції. Почалися мітинги, величезні маніфестації а от тепер і консервативні японські пери з верхньої палати вважають уже за неможливу річ дальше існування кабінету, запущаного в скандальну морську панаму.

Отже сучасний міністерський кризис викликає глибокими причинами. Після російсько-японської війни Японія виростила з своєї старої конституції. Боротьба прогресивних сил країни з консервативними набирає що далі то гострішого характеру.

Опозиція ступилі по ступню вириває з під ніг реакції її позиції. Праві які не що давно мали більшість в парламенті, мусили поступитись перед умірованим лібералізмом. Але й умірований лібералізм, на думку опозиції, не відповідає реальній дійсності. І нові вибори мають пересунути парламентський центр далі ліворуч. А значить, найбільше завдання опозиції—добитись роспуску парламента і призначення нових виборів. Заступником Ямамоти називають в Японії маркіза Сайонаї, лідера партії „Сей-ю-Кай“, але чи пощастить йому зняти собі більшість в майбутньому парламенті—не відомо.

Мілітаризм в Швеції.

В Швеції зараз шириться винуваче в мільйоні примірників брошура відомого шведського мілітариста Свена Гедина „Друга пересторога“, де він розвиває в популярній формі свої улюблені ідеї про те, щоб Швеція забезпечила себе з боку Росії активною участю в трійственому союзі.

Разом з цим центральний комітет шведської асоціації миру звернувся до громадянства з закликом до боротьби проти мілітаризму.

„Швеція боїться нападу зо Сходу, од свого великого сусіда“.

Велика селянська маніфестація показує, що народ глибоко схвильований, майже до божевілья доведений агітаторами...

Але що сталось?

Чи Росія зробила щось таке, в чому можна було б вбачати погрозу для Швеції? Ні.

Чи єсть якісь причини для конфлікту між Швецією та Росією? Ні.

Найзагоріліші мілітаристи признаються разом з нами, що з боку Росії не було ні погроз, а ні якогось конфлікту, а ні несподіваного втручання в наші справи.

Але, кажуть мілітаристи, Росія тільки жде випадку—вона має придбати собі північну частину нашого краю.

Отже доказів цього ніхто не може дати...

Навпакі чутки ці росповсюджують ся з єдиною метою—вирвати у людности нові жертви на армію...

І ми вважаємо, що така агітація може принести з собою тільки шкоду і небезпеку нашій країні і її добробуті“.

Останні вісті.

(Телеграми П. Т. А. та власні).

Серед петербурзьких робітників. ПЕТЕРБУРГ, 19. По відомостям градоначальства в столиці за добу зареєстровано 168 випадків занедужання масовою істерією. Більше 1,200 душ фабрики „Треугольник“, болячись занедужати, покинуло фабрику.

З приводу версії, що в останніх масових отруєннях на фабриках винен якийсь особливий комітет, „Росія“ пише: розслідування ведеться енергійно. Громадянство незабаром довідається, хто винен“.

„Нов. Вр.“ з приводу цього запевняє, що охранный одділ має вже вказівки проти ле-яких осіб, заїждюваних в організації терору серед робітників через отруєння. Хіміки вважають, що „комітет“ користувався для своєї мети отрутою „Ізолірін“.

ПЕТЕРБУРГ, 19. Адміністрація наводу „Треугольник“, щоб дати змогу

Гуртові ціни всім!!!

якщо на меті ознайомити публіку і збільшити збут ми рідшли знову значно знизити ціни на грамофони і патефони і тепер наші ціни безумовно дешевші ніж в інших місцях.

Торговий домъ Полякинъ і С-ва

КІВ, 52 ХРЕЩАТИК 52 (червоні вивіски).
Оддѣли: в ОДЕСІ, ХАРЬКОВІ і ХЕРСОНІ

3,000 ГРАМОФОНІВ ТА ПАТЕФОНІВ

кращих закордонних фабрик.
Продаються по таним дешевим цінам:

Всімнадцять рублів	10 р. 75 коп.	Шістдесят руб.	33 р. —
Двадцять п'ять	15 р. 50 коп.	Сімдесят	48 р. —
Тридцять	18 р. —	Вісімдесят	37 р. —
Сорок	23 р. —	Сто рублів	58 р. —
П'ятдесят	28 р. —	Стоп'ятдесят	90 р. —

Ціни по-за конкуренцією. Допускається велика розстрочка платіж. Величезний та найріжноманітніший вибір пластинок від 60 коп. Продаються з великою знижкою: піаніно, гітари, мандоліни, балалайки, гармоні, скрипки і ин. муз стр.

робітникам заспокоїтись, з приводу масових слабунів, тимчасово увільнила од роботи 12,000 робітників.

Сьогодні зранку на багатьох фабриках й заводах в зв'язку з останніми випадками забастовали робітники цілої низки великих підприємств і майстерень. Ранком число забастованих збільшилось до 70,000 душ. По виході з фабрик і заводів робітники в багатьох містах зробили демонстрацію і співали революційні пісні. Окремі гуртки ходили з червоними прапорами. Заходами поліції розрухи швидко припинено. В різних містах города одіорано більше 10 червоних прапорів. Арештовано більше 100 душ. На Колпінській вулиці натовп почав наступати на городового, який стріляв і равив двох робітників.

Поміч союзниц кому банкові.
ПЕТЕРБУРГ, 19. Міністр фінансів Барк одкрив кредит почайвському союзницькому банкові.

Справа б'ввших депутатів.
ПЕТЕРБУРГ, 19. Слідство по справі 84 депутатів третьої Думи заквичено і пими днями піде на розгляд обер-прокурора сенату, від якого перейде в перший департамент сенату. Праваді відомості.

ПЕТЕРБУРГ, 19. Головне управління по справам преси має на меті дозволити приватним особам видавати бюлетені в тих містах, де немає газет для поширення правдивих відомостей взагалі і про діяльність уряду зокрема.

Смерть Степана Підпорого.
МОСКВА, 19. В Суздалі помер на 84 році життя фундатор секти „підпорогівців“ чернець Степан Підпорогий.

Боротьба з п'яцтвом.
КАТЕРИНОСЛАВ, 19. В Катеринославі і Миколаїві заборонено продавати по неділях пиво і вино. Запись шників одкриваються кинематографі.

Наслідки урагану в Призав'ї.
НОВОЧЕРКАСЬК, 19. Офіційно встановлено, що ураган в Сальській окрузі нароби шкоди на півмільйона і в ростовській більше, як на півмільйона. В селах коло гирлів Дону осиротило 50 дітей. В хуторі Гусударово зведено і зруйновано 100 домів і загинуло 260 штук худоби, в Кагальницькій поповсано 340 садіб і загинуло 21 душа, в Качовані зруйновано більше 100 домів і втопилося 12 душ, в Головатому зруйновано 45 садіб і загинуло 2 души, в Займі зруйновано 23 садіб і загинуло 6 душ.

Нещастя на Дніпрі.
ЧОРНОБІЛЬ, 19. Втора на Дніпрі лютувала буря. На човнях тоді саме переїздили річку 17 селян, серед яких було багато дітей. Хвилями човни перекинуло і вдалось врятувати тільки три души. Буря поповсала пристань і розбила 6 суден з краном. Збитки досягають 65 тис. карб.

ЗА КОРДОНОМ.
Онїмечення Галичини.
ВІДЕНЬ, 19. У всій Галичині викликав здивування і протести циркуляр центрального уряду про заборону місцевих назв залізничних станцій. Українські і польські депутати готують з приводу цього запитання.

Повідь в Галичині.
ЛЬВІВ, 19. Несподівано Сян і Дністер виступили з берегів і затопили багато сіл. Збитки величезні.

В Англії.
ЛОНДОН, 19. В кулуарах палати громад гадають, що в справі гомурля вдасться досягнути повної згоди; тепер дебати проходять без інцидентів. Боротьба в парламенті відновиться при другому читанні законопроекту про гомурля. Уряд переконаний, що вдасться провести законопроект. За Асквита тепер відповідають міністри Грей і Мак-Куна; останній виконує й обовязки прем'єр-міністра, поки Асквита, в зв'язку з його призначенням на посаду воєнного міністра, не виберуть у друге в палату депутатів, що треба на підставі англійських законів. Виклики спеціально на дебати з приводу гомурля намісник Єгипту, лорд Керзон заявив в палаті панів, що він дуже задоволений згодою Асквита взяти на себе посаду воєнного міністра, бо Асквита розрідить атмосферу секретів і інтриг, що запанувала в воєнному міністерстві.

Сербі і албанці.
БІЛГРАД, 19. В департаменті Призрена албанські чети вигнано з села округи Подрима. Порядок встановлено.

Румунія і Австрія.
ВІДЕНЬ, 19. Маніфестація, що одбулась 16-го марта підчас загального зібрання румунської культурної ліги в Бухарешті, де промовці висловлювались навіть за похід в Австро-Угорщину, щоб одбити трансильванських румунів, зробила важке враження на

віденську пресу, яка зазначає, що між Румунією і Австро-Угорщиною почалось повне відокремлення, яке примушує стареттись політичних або воєнних несподіванок.

БУДАПЕШТ, 19. Преса вимагає негайних військових заходів на румунській границі.

Бібліографія.

Борис Грінченко—Шевченко „Кобзарь“ на селі. Стор. 30. Київ, 1914.

Брошура небижника Грінченка, передрукована в дні Шевченкового ювілею з відомої книжки „Перед широким світом“, підіймає дуже цікаве питання. Вона розбиває легенду про виключно „простонародність“ Шевченка і на справжній ґрунт становить справу його творчості. „В писаннях і в розмовах про сьогочасну українську літературу,—пише Грінченко,—від старіших людей раз-у-раз можна почути, що сьогочасних письменників народ не розуміє й не читає—не так, як старих. А все через те, що пишуть не так, як Шевченко писав. Мовляв, як Шевченка весь народ дуже добре розуміє, то й сьогочасним письменникам тим же робом треба читинити, не виходючи в мові за межі того, що Шевченко дав, бо все инше—то вигадки, ковані слова і т. и.“ (стор. 4—5). Тим часом, не кажучи вже про те, що обійтись поетичним слозарем людини, яка писала тому 55—75 років неможливо,—Шевченко зовсім і не писав так, щоб його конче розуміли „весь народ“. Коли уважно переглянути „Кобзарь“, то зараз видко стане, що Шевченко, пишучи свої твори, не тільки не признає їх за дла читання народів, але й зовсім не дбав про те, щоб написати їх особливо зрозуміло, популярно. Грінченко наводить цілий ряд прикладів з „Кобзаря“, (з „Гайдамаків“, „Послання“, „Єретика“, „Неофіта“, тощо), з яких видко, що він зовсім не рахував на сільського читача, і читач цей, не маючи відповідних наукових знань, не може зрозуміти таких місць у Шевченкових творах, як оті, що зазначено (стор. 9). До того ж і взагалі народ—не єсть якась однакова маса, і серед його є свої однини, однітки та ріжніці, так що про однакове розуміння всякого письменника цілим народом звичайно й мови не може бути.

Ці теоретичні думки цілком оправдуються й на практиці. Грінченко подає цкавий матеріал з писань про Шевченка сільських читачів. „Розібрати все це—пише одна молодичка про „Неофіта“,—почти не важко: тільки слів таких, котрих я мало зрозумію, що воно за слово, дуже вже багато, і через ті слова найважче розібрати“. „Що з початку казано,—пише та сама людина про поєсату до „Невольника“,—проте я нічого не скажу: не так, щоб там дуже нерозумно, а так собі—не нахожу що сказати“. „І не диво—додає автор, бо в тій поєсаті є і Нума, і німфа Егерія“. „Хортиця—це таке судно, що козаки в йому їздили, а запевне не знаю... Харем—наче турецький будинок... Византия—наче турецьке судно—так поєсняє та ж таки читачка слова з „Гамаліт“, а зміст поеми переказує так: „У Византії люде спали, а потім, почувши гоїм, прокинулись і поплили на поємоу Скутари; і так швидко їхала Византия, що аж ревла, що аж неначе зубами скрегоче; а допливши до берега, люде повставали і почали різатись ножами“ (стор. 17). І це чимало знайде читач прикладів того, як дивляться читачі з народу на твори Шевченка і як часто не розуміють його, бо розуміють не так, як авторові треба. І це цілком натурально, бо Шевченко зовсім не стояв на становищі середнього селянина,—з його був інтелігент, що мучився й болів болями свого часу, які розуміти може тільки освічена й інтелігентна людина.

Чи се не зменшує вагу Шевченкової поеії? Запитує на-останку Грінченко і відповідає: „а ні трохи! Великий поет іде завсідги поперед нас, показуючи їм такі далекі перспективи, яких вони досі не знали. Маси мусять підніматись, доростати до його ідей. Це так скрізь, так і в нас. Нема чого нам тішитись, що ось, мовляв, маємо такого великого поэта, що його в кожній мужичій хаті розуміють і що на йому може виховуватись народ. Ми справді маємо великого поэта, але в мужичій хаті його ще не знають, або мало розуміють. Зробмо ж щоб люде з тієї хати піднялися дузовно стільки, щоб справді могли його зрозуміти“ (29—30). Такий погляд не тільки не понижує великого поэта, а навпаки збільшує його вагу, бо—кажучи словами автора брошури—вводять його в гурт світових поетів. С. Е.

Театр і музика.
Дочка М. Л. Кропивницького, яка вчилась співу в Італії у славетного Котоні, мала недавно величезний успіх в Римі, де живе з своєю матер'ю. Д-ка Кропивницька виступала в залі російської читальні в присутності обраної публіки і представників російської колонії. З приво-

ду цього першого виступу молоді артистки знаходимо в газеті „L'Italia“ звістку про цей концерт і успіх молоді співачки, дочки М. Л. Кропивницького. Ог що пише італійська газета: д-ка Кропивницька має чудовий голос, повний свіжої, блестячої сили, з видатним драматичним характером; вона має намір присвятити себе оперній сцені, і без сумніву, завоює симпатію публіки, бо її драматичний талант вище всякого сумніву, що видно по екс-пресії і силі передачі. Виконані нею речі викликали захоплення публіки, що складалась переважно з знавців співочого мистецтва“.

Театр Троїцького Народного дому. Сьогодні труппа п фон Мевеса дає виставу на користь товариства допомоги студентам університету св. Володимира; Ілеком „Темное пятно“ і вод. „Укронний уголок“.

Концерт пам'яті Лисенка і Чайковського. Сьогодні в залі Імператорського технічного товариства (Столипинська, 55) та варство негайної допомоги учням вищих шкіл г. Київ ввпоряже загально-доступний концерт, присвячений пам'яті композиторів: українського—Лисенка і російського—Чайковського.

Українська труппа л. Донського грає в г. Переславі, на Полтавщині, заїдала думав поїхати в Київ, на Київщині.

Труппа Л. Сабініна грає тепер в Катеринославі в театрі комерційного зібрання.

Гастроль О. К. Саксаганського в Москві. В понедлок, 17 марта, в московському комерційному зібранні одбувся традиційний вечір українського товариства „Кобзарь“. Поставлено було „Вечерниця“ і оп. М. Лисенка—„Чорноморці“, в якій з великим успіхом виступав в ролі Кобици О. К. Саксаганський. Публіки на виставі було дуже багато.

Дописи.

(Од власних кореспондентів).
Г. ХАБАРОВСЬК. 25 лютого тутешній драматичний гурток аматорів при Народному Домі з приводу 100-ліття з дня народження генійного співа України Т. Г. Шевченка 25 лютого упрорядував урочисту виставу. Ставили „Назара Стололю“, а мішаний хор проспівав кілька українських пісень, як „Реє та стогне“, „Закувала та сиза зозуля“ та инші. Перед початком вистави д. Туз прочитав по українському біографію Шевченка і коротеньку характеристику Шевченка як громадського діяча. Невеличке поєшкання Н. Д. було переповнене і виконавців зитали дуже ширю, хоча виконання і не було бездоганним. Але сподобі і за це, що споминули нашого „батька“ на далекій чужині.

Як показала ця перша спроба сили для українських вистав, як драматичні, так і вокальні єсть, але їм бракує доброго ватажка, котрий зібрав би ці сили до купи.

Справочний одділ.
Календарні відомости. Четвер, 20-го марта.

Великий ніст.
Преп. Іоанна, Сергія, Патрікія, св. Микити, Олександра, Клавдія, Мотрони.
Катол.: Волфрама, Євфимія.
Схід сонця в 5 год. 36 хв, захід сонця в 6 год. 33 хв.

Редактор В. Яновський.
Видавець Є. Чиналенко.

Оповідки.

Спеціальна ЛІЧЕБНИЦЯ Д-РА ГОЛЬДБЕРГА

Праці (сіф.), венерич, кожи, хвороби і нерво-полові розстрочаєт в. Порада 50 коп. Михайлівська вул. 16. Од 9-2 дня, й 5-9 веч.

Д-р Черняк В. Житомир, 61
Приймю 9—12 г. 5—9, жіпки 1—2. Праці (сіф.) вен, мочено-пол. розст. Володичебниця, Тел. 40-01.

Зубний лікар Д. Д. Цигура
приймає від 9 г. р. до 2 і від 3 г. до 6. Нестерівська, 36.

Готель „Україна“ в наймі віддає КИМ-НАТИ по міс. на добу незорого. Бульв-Кудр. 34.

Микола Ткачук,
Даю вроки на скрипці п'єси і концерти, а також англійської мови. Стрітенська 11-2. 191

НОВА КНИГА

О. Олєс Драма тичні етюди (Дозволені до вистав) п. 1 руб.
Хто замовляє у автора, В. Підвальна 36 ред. Л. Н. В. не менше 30 прим, одержує 30% зпикки. 190

Швейні машини нових о-стем ручні од 19 руб., воєні од 40 руб. продаються в складі грамофон. ПОЛЯКИН І С-вья. Київ. ХРЕЩАТИК, 52.
Попускається широка розстрочка платіж.
ПОПРОБУЙТЕ ТАБАК Бр. КАЛЬФА.
Я переконайтесь, що дічого кращого по-дїстєсти у Київї не було.
Фабричний магазин Фундуклеївська № 20.

УКРАЇНСЬКА ЦИРУЛЬНЯ.
В. Володимирська № 48 (проти город. теат.)
З пошаною Ю. ШЕРЕМЕТА. 56

Дуже прохаю дати яку небудь працю - контер-ську, або иншу. Адреса: Гончарна № 12 кв. 5. Дієнно для Ш. 193

„Українська Педагогична Бібліотека“
під редакцією С. ЧЕРКАСЕНКА.
1. С. ЧЕРКАСЕНКО. І. Шевченко й діти. П. Шевченко педагогом... Ціна 5 коп.
2. Я. ЧЕПІГА. Самовиховані вчителі... 6 коп.
Друкеться:
3. С. ПАНАСЕНКО. В сучасній школі.
4. С. РУСОВА. Нова школа.
Продається у всіх книгарнях.

Чеська Майстерня МУЖСЬКОГО ЗОДІЯГУ I. I. Vaiskerberg-Vasberga
Київ, Фундуклеївська № 53, кв. 13.
Приймю замовлень ФОРМЕННОГО й ЦІВЛЬНОГО ЗОДІЯГУ. Замовлення виконують ся ДОБРОСОВІСТНО й в СТРОК.
ЦІНИ ДЕШЕВІ.

УКРАЇНСЬКА КРАМНИЦЯ Білизни і Галстуків Золотаренко та Авраменко
Київ, Прорізна вул. № 26
Полотно, Мадеполани, батїсти, ковдри, мереживо панчохи, шкарпетки і т. і.
ЦІНИ БЕЗ ТОРГУ.

В. Володимирська вул. № 49.
ресторан „ВЕРСАЛЬ“.
Обїди і вечерї заше готуються на маслі. При ресторани маються кабінети—білі-ярди. Ціни звичайні дл. Студентам зпикка. З пошаною Я. Г. 32

Мужський кравець І. В. ЗАГЛАДА
Спеціальна майстерня цівльного і воєнного зодігу з матеріалів власних і д. д. заказчиків. Фундуклеївська вул. № 34. Фірма існує з 1880 р. Ціни помірні.

Акціонерне Товариство „Вл. А. ДОЛІНСЬКИЙ“
Завод і склад хліборобських машин і знаряддя. Київ, Хрещатик 22.
Отділи в Казатині, в Фундуклівці Київ. г. і в Ніжині Чернігівськ. губ.

Вози на залізному ходу
Культиватори, екстирчатори, борони. Плуги заводу Руд. Сакка. Нафтові двигуни „Перкун“. Машинні кола, жорна. 170

